

Sygnatura akt I C 323/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 04 stycznia 2022 roku

Sąd Rejonowy w Sopocie, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Potyraj

Protokolant: Anna Elwertowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 04 stycznia 2022 roku w S.

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B.

przeciwko przeciwko M. K.

o zapłatę

- I. uchyla nakaz zapłaty wydany przez Referendarza sądowego Sądu Rejonowego w Sopocie z dnia 04 sierpnia 2020 roku w postępowaniu nakazowym w sprawie o sygnaturze akt I Nc 435/20 w całości;
- II. umarza postępowanie co do kwoty 15 114 zł (piętnaście tysięcy sto czternaście złotych) z tytułu należności głównej;
- III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- IV. zasądza od powoda (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz pozwanej M. K. kwotę 4772 zł (cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt dwa złote) z tytułu zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygnatura akt I C 323/21

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanej M. K. kwoty 30 788,09 zł z umownymi odsetkami za opóźnienie równymi dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 03 maja 2020 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Jako podstawę żądania powód wskazał weksel podpisany przez pozwaną dnia 13 lutego 2019 roku na kwotę 30788,09 zł. Weksel został wystawiony przez pozwaną na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej przez powoda na podstawie umowy nr (...) z dnia 13 lutego 2019 roku pozwana. Powód wskazał, że na kwotę dochodzoną pozwem składa się suma wszystkich pozostałych do zapłaty rat pożyczki, należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone zgodnie z art. 481 § 2 (1) k.c. za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z rat.

(pozew – k. 3-3v)

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym z dnia 04 sierpnia 2020 roku Starszy Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego w Sopocie uwzględnił żądanie pozwu w całości.

(nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym – k. 12)

Od powyższego nakazu zapłaty zarzuty wniosła pozwana M. K., wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej.

Pozwana zgłosiła zarzut braku podstaw do wypełnienia weksla, zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową wbrew postanowieniom wynikającym ze stosunku podstawowego jak również zarzut niewykazania roszczenia z tytułu stosunku podstawowego, tak co do zasady jak i co do wysokości. Pozwana zaprzeczyła wszystkim okolicznościom przytoczonym w pozwie, poza wyraźnie przyznanymi, jak również oświadczyła, iż kwestionuje swoją odpowiedzialność zarówno co do zasady jak i wysokości. Pozwana podkreśliła, że powód nie dołączył żadnych dowodów, dokumentów źródłowych potwierdzających istnienie i wysokość ewentualnego zobowiązania zabezpieczonego wekslem, co uniemożliwia weryfikację uprawnień powoda do wypełnienia weksla. Strona pozwana zgłosiła nadto zarzut ewentualny abuzywności postanowień umownych stosowanych przez powoda w stosunku do pozwanej.

(zarzuty pozwanej od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – k. 59-64v)

Pismem przygotowawczym z dnia 04 listopada 2021 roku pełnomocnik powoda cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 15114 zł, wskazując, iż taką kwotę pozwana wpłaciła na rzecz powoda od dnia wniesienia pozwu.

Jednocześnie pełnomocnik powoda wskazał, że pozwana w pełni zaakceptowała warunki umowy, sama złożyła wniosek o udzielenie pożyczki i dobrowolnie zgodziła się na warunki umowy. Wskazał nadto, że wobec braku przez pozwaną wymagalnych rat – powód miał wobec niej roszczenie o zapłatę kwoty 30 788,09 zł, obejmującej kwotę 8232 zł z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki, kwotę 129 zł z tytułu opłaty przygotowawczej, kwotę 15171 zł z tytułu prowizji, kwotę 1700 zł z tytułu Twojego pakietu, 5456 zł z tytułu odsetek umownych oraz kwotę 100,09 zł z tytułu umownych odsetek obliczonych na podstawie pkt 4.1 postanowień umowy. Na dzień wniesienia pozwu pozwana spłaciła z tytułu zawartej pożyczki kwotę 23882 zł. Wszystkie wpłaty pozwanej zostały zaliczone zgodnie z pkt 2.5 umowy pożyczki, tj. w pierwszej kolejności na spłatę kwoty z tytułu pożyczki, a także zgodnie z kalendarzem spłat dołączonym do umowy oraz z kartą klienta. Strona powodowa oświadczyła, iż umowa nie zawiera klauzul niedozwolonych ani sprzecznych z zasadami współżycia społecznego bądź naruszających zakaz lichwy. Nadto, wskazała, że koszty pozaodsetkowe pożyczki zostały określone zgodnie z regułami zawartymi w przepisach ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim i obejmowały m.in. zapłacone przez powoda koszty podatku dochodowego od osób prawnych, wynagrodzenia za pośrednictwo w zawieraniu umów dla doradcy finansowego/pośrednika kredytowego (5% od całkowitej kwoty do zapłaty w przypadku pierwszej zawartej umowy z klientem oraz 2,5% od całkowitej kwoty do zapłaty w przypadku każdej kolejnej umowy zawartej z w.w. osobą) oraz koszty pozyskania kapitału (z pożyczek obciążonych stopą zwrotu w wysokości 8,9%). Powód wskazał, że opłata przygotowawcza jest naliczana jako koszt związany z przygotowaniem umowy, w tym zgromadzeniem odpowiednich dokumentów, dokonaniem weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, uruchomienia środków, zaś zakupiona przez pozwaną usługa (...) stanowiła fakultatywny element umowy pożyczki umożliwiający pozwanej korzystanie z określonych uprawnień.

(pismo przygotowawcze powoda – k. 95-98)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 lutego 2019 roku pozwana M. K. jako pożyczkobiorczyni zawarła z powodem (...) S.A. w B. jako pożyczkodawcą umowę pożyczki nr (...) kwoty 17 000 zł na okres 36 miesięcy. Pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczki w miesięcznych ratach po 1096 zł. Powyższa spłata obejmowała kwotę kapitału pożyczki wraz z odsetkami umownymi wg stałej stopy oprocentowania w wysokości 9,92%, prowizją w wysokości 15 171 zł, opłatą za usługę (...) w kwocie 1700 zł oraz opłatą przygotowawczą w wysokości 129 zł. Na rzecz pozwanej wypłacono w rzeczywistości kwotę 4 902,88 zł, podczas gdy pozostała część pożyczki tj. 12 097,12 zł została bezpośrednio przeznaczona na spłatę innej umowy stron o numerze (...).

(dowód: umowa (...) – k. 106-108)

Na zabezpieczenie spłaty pożyczki, na którą składała się całkowita kwota do zapłaty 39 456 zł oraz należne odsetki maksymalne za opóźnienie, pozwana wystawiła na rzecz powoda weksel in blanco. W deklaracji wekslowej pozwana upoważniła powoda do uzupełnienia weksla i dochodzenia na jego podstawie zobowiązania przed sądem: 1) gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu jej do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, 2) po upływie 14 dni od wypowiedzenia w trybie natychmiastowym przez pożyczkodawcę umowy pożyczki w wyniku złożenia przez nią nieprawdziwych oświadczeń lub podania nieprawdziwych danych we wniosku o udzielenie pożyczki lub w dokumentacji pożyczkowej lub w razie posłużenia się przez nią fałszywymi lub przerobionymi dokumentami w celu uzyskania pożyczki, 3) w razie złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki i w przypadku braku zaksięgowania zwrotu środków z tytułu pożyczki w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy lub odsetek dziennych od tej kwoty oraz upływu 7 dni od wezwania jej przez pożyczkodawcę do zapłaty należnych pożyczkodawcy środków.

(dowód: weksel - k. 4; deklaracją wekslowa – k. 6)

Pismem z dnia 02 kwietnia 2020 roku powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu, wzywając ją jednocześnie do wykupu weksla. Powód poinformował pozwaną o wypełnieniu weksla in blanco na kwotę 30 788,09 zł i wezwał do wykupu weksla w terminie 30 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

(dowód: k. 5 – wypowiedzenie umowy pożyczki z wezwaniem do wykupu weksla)

Z tytułu spłaty pożyczki pozwana wpłaciła na rachunek powoda łącznie kwotę 23 882 zł, w tym od dnia wniesienia pozwu - kwotę 15 114 zł.

(okoliczność niesporna, nadto dowód: k. 99-100 karta klienta i zestawienie wpłat)

Sąd zważył, co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów w postaci umowy pożyczki, wniosku o udzielenie pożyczki, karty klienta, zestawienia wpłat, deklaracji wekslowej, weksla, wezwań do zapłaty i do wykupu weksla. Powyższe dokumenty nie były kwestionowane przez pozwaną co do ich autentyczności i wiarygodności. Spór stron miał charakter prawny i dotyczył tego, czy wszystkie postanowienia umowy pożyczki są wiążące, a należności wynikające z umowy – wymagalne.

Sąd zważył w pierwszej kolejności, że w toku procesu powód cofnął pozew co do kwoty 15 114 zł ze zrzeczeniem się roszczenia z uwagi na spełnienie świadczenia w tym zakresie przez pozwaną po dacie wniesienia pozwu. Okoliczność spełnienia świadczenia co do kwoty 15 114 zł była niesporna, dlatego dopuszczalność częściowego cofnięcia pozwu nie budziła wątpliwości Sądu. Z tych względów Sąd na podstawie art. 203 §§ 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. w zw. z art. 493 § 4 k.p.c. uchylił nakaz zapłaty co do kwoty 15 114 zł i umorzył postępowanie w tym zakresie jako zbędne.

W pozostałym zakresie powództwo o zapłatę kwoty 15 674,09 zł zostało podtrzymane. Powód dochodził tej kwoty z weksla. Z uwagi na to, iż weksel pozwanej był wekslem in blanco, wystawionym przez nią na zabezpieczenie spłaty pożyczki udzielonej przez powoda, po wniesieniu przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty, w tym zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, spór stron przeniósł się na poziom stosunku podstawowego pożyczki zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe (t.jedn.: Dz.U. z 2016 r., poz. 160).

Z treści deklaracji wekslowej stanowiącej porozumienie stron co do warunków wypełnienia weksla gwarancyjnego in blanco wynika, iż został on wystawiony na zabezpieczenie spłaty pożyczki (całkowitej kwoty do zapłaty 39 456 zł oraz należnych odsetek maksymalnych za opóźnienie). Powód zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu z art. 6 k.c. winien był wykazać, że przysługuje mu należność w dochodzonej pozwem wysokości. Powód wskazał, że w

dacie wniesienia pozwu przysługiwało mu roszczenie wobec powódki o zapłatę kwoty: 8232 zł z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki, kwotę 129 zł z tytułu opłaty przygotowawczej, kwotę 15171 zł z tytułu prowizji, kwotę 1700 zł z tytułu Twojego pakietu, 5456 zł z tytułu odsetek umownych oraz kwotę 100,09 zł z tytułu mownych odsetek obliczonych na podstawie pkt 4.1 postanowień umowy.

Sąd zważył, iż umowa stron miała charakter umowy konsumenckiej. Powód jest przedsiębiorcą, prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek. Pozwana zawarła umowę pożyczki gotówkowej jako osoba fizyczna, w celu niezwiązanym z działalnością gospodarczą, a więc jako konsument.

Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 26 marca 2020 r., sygn. C-779/18 „naczelną zasadą Dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich było zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków i aby konsument był chroniony przed takimi warunkami w możliwie wysokim stopniu. Tak określona reguła ogólna nie pozwala zatem na przyjęcie, że spod jakiegokolwiek kontroli sądu wyłączone są zapisy umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami, jeśli budzą uzasadnione wątpliwości co do ich zgodności z dobrymi obyczajami”. W w/w orzeczeniu podkreślono, że w polskim systemie prawnym pozaodsetkowe koszty kredytu obliczane są na podstawie wzoru niezależnego od rzeczywiście świadczonych usług i zasobów wykorzystywanych przez przedsiębiorcę. Oznacza to, że konsument nie ma możliwości zapoznania się z prawdziwymi kosztami kredytu i pozbawiony zostaje informacji o swej sytuacji prawnej w dacie zawarcia umowy. Nie jest bowiem w stanie zweryfikować czy ich wysokość została ustalona w sposób odpowiadający kosztom poniesionym przez przedsiębiorcę.

W niniejszej sprawie pozwana w umowie zobowiązała się do zwrotu pożyczki z odsetkami wg stałej stopy oprocentowania oraz do zapłaty pozaodsetkowych kosztów pożyczki, w tym opłaty przygotowawczej, prowizji oraz opłaty za usługę (...). Koszty te w treści umowy zostały określone kwotowo, natomiast w treści umowy ani w żadnych innych dokumentach przedłożonych pozwanej przy zawieraniu umowy nie wyjaśniono podstaw naliczenia tych opłat i ich wysokości. Zgodnie zaś z art. 3852 k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Zatem próba wyjaśnienia kosztów uwzględnionych w prowizji dopiero na etapie procesu w niniejszej sprawie nie może być uznane za skuteczne.

Zgodnie z art. 3851 § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Bezsporne w niniejszej sprawie jest, że postanowienia umowy pożyczki były uprzednio sformułowane wg wzorca stosowanego przez powoda i nie zostały z pozwaną indywidualnie uzgodnione. Powód podkreślał, iż pozwana w sposób dobrowolny zaakceptowała warunki umowy. Jednak akceptacja określonych przez powoda warunków umowy nie zmienia faktu, iż pozwana nie miała wpływu na ich treść, nie były one z nią bowiem uzgadniane. Brak jest w tej sprawie jakichkolwiek dowodów wskazujących na prowadzenie negocjacji przez strony. Przeciwnie z załączonych dokumentów wynika, że nawet wniosek o zawarcie umowy pożyczki został wypełniony przez przedstawiciela powoda, na stosowanym przez powoda formularzu z miejscami na podpisy pozwanej jako ubiegającej się o pożyczkę. Cały proces ubiegania się o pożyczkę i zawarcia umowy odbywał się więc na warunkach sformułowanych wyłącznie przez powoda.

W ocenie Sądu postanowienia umowne dotyczące ustalenia opłaty przygotowawczej, prowizji oraz innych pozaodsetkowych opłat nie określają głównych świadczeń stron. W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej warunki umowy wchodzące w zakres pojęcia „głównego przedmiotu umowy” to takie, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (tak wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-621/17). Podobnie wskazał

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2004 roku w sprawie I CK 635/03, że „pojęcie głównego świadczenia stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy”.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. umowa pożyczki może mieć charakter zarówno odpłatny, jak i nie przewidywać wynagrodzenia za jej udzielenie. Zatem postanowienia dotyczące opłat, prowizji w umowie pożyczki nie definiują charakterystycznego dla tej umowy świadczenia, a więc nie dotyczą świadczenia głównego w rozumieniu art. 3851 § 1 k.c. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 października 2021 roku w sprawie III CZP 43/20, wskazując dodatkowo, że „okoliczność, że pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego nie przekraczają wysokości określonej w art. 36a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, nie wyłącza oceny, czy postanowienia określające te koszty są niedozwolone (art. 3851 § 1 k.c.)”. Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni to zapatrywanie podziela, jak i wskazania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zawarte w wyroku z dnia 3 września 2020 r. w sprawie C-84/19, że „artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, zmienionej dyrektywą (...) należy interpretować w ten sposób, że warunek umowny dotyczący pozaodsetkowych kosztów kredytu, który określa ten koszt poniżej ustawowego pułapu i który przenosi na konsumenta koszty działalności gospodarczej kredytodawcy, może powodować znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta, gdy obciąża konsumenta kosztami nieproporcjonalnymi w stosunku do świadczeń i do kwoty otrzymanego kredytu, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego”.

Sąd zważył, iż zgodnie z art. 3851 § 1 k.c. nie wiążą konsumenta te postanowienia umowne, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy. Działanie niezgodne z ww. klauzulą to takie, które jest „nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania” (K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, Legalis 2020, uwagi do art. 3851 § 1 k.c.). Z kolei przez pojęcie rażącego naruszenia interesów konsumenta rozumie się „nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt II CSK 483/18).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd ustalił i zważył, że ustalone w umowie pożyczki koszty w postaci opłaty przygotowawczej i prowizji nie zostały w żaden sposób wyjaśnione. W związku z tym na podstawie treści umowy konsument nie był w stanie określić, jakich kosztów one dotyczą i zweryfikować, czy nie zostały one naliczone z tego samego tytułu ani też, czy ich wysokość jest adekwatna do charakteru świadczonej usługi, z którą są związane. Postanowienia umowne, zwłaszcza w umowach konsumenckich, winny być przejrzyste, to znaczy zrozumiałe z językowego, gramatycznego punktu widzenia, ale także sformułowane w taki sposób, by konsument mógł na ich podstawie ocenić konsekwencje ekonomiczne tych postanowień dla niego (tak m.in. (...) w wyroku z dnia 3 marca 2020 r., G. del M. G., C-125/18, EU:C:2020:138, pkt 50).

W niniejszej sprawie w zakresie opłaty przygotowawczej i prowizji nie przedstawiono żadnych kryteriów ustalenia tych kosztów, ani nie wskazano, jakich usług one dotyczą. Użyte sformułowania „opłata przygotowawcza” i „prowizja” są niejednoznaczne, bowiem „prowizja” w obrocie prawnym używana jest na określenie wynagrodzenia pośrednika, jak i pewnej opłaty pobieranej przez pożyczkodawcę za sam fakt udzielenia kredytu, pożyczki czy rozpatrzenia wniosku pożyczkowego jako procent od wnioskowanej/udzielonej sumy pożyczki. Zatem powstaje wątpliwość, jaki jest charakter prowizji w tym wypadku i czy nie obejmuje ona m.in. opłaty związanej z technicznym przygotowaniem umowy, jej zawarciem, które to koszty prawdopodobnie zawiera opłata przygotowawcza. Wzajemna relacja tych opłat dodatkowych, relacji między nimi i ich charakter mogły być więc dla pozwanej jako konsumenta mylące co do skutków ekonomicznych.

Nadto, Sąd zważył, iż wysokość prowizji została w umowie ustalona na kwotę 15171 zł przy udzielonej kwocie pożyczki 17 000 zł. Powód zastrzegł sobie wynagrodzenie za korzystanie przez pozwaną z kapitału pożyczki w postaci odsetek umownych w łącznej kwocie 5456 zł. Z treści umowy pożyczki ani okoliczności towarzyszących nie wynikało, by opłata prowizyjna w kwocie 15171 zł pozostawała w jakimkolwiek związku z konkretnymi wydatkami/kosztami poniesionymi w związku z realizacją tej umowy. W toku procesu powód wskazał, iż prowizja jest naliczana m.in. na pokrycie

obowiązku podatkowego (podatek dochodowy od osób prawnych), kosztów pośrednika finansowego oraz kosztów uzyskania kapitału. To wyjaśnienie ma charakter niewyczerpujący, przykładowy i nie dotyczy realiów tej konkretnej umowy. Nawet w toku procesu powód nie przedstawił sposobu naliczenia takiej kwoty prowizji ani konkretnych kosztów poniesionych w związku z realizacją tej konkretnej umowy. Natomiast powód nie przedstawił żadnych wyjaśnień tej pozycji kosztowej w treści umowy. Dlatego w ocenie Sądu postanowienia umowne dotyczące naliczenia prowizji i opłaty przygotowawczej są nieprzejrzyste, nieprecyzyjne. Przez to, że nie precyzują konkretnych kosztów czy usług, których dotyczą, stanowią przejaw nielojalności kontraktowej i są sprzeczne z dobrymi obyczajami. W ocenie Sądu naliczona pozwanej opłata przygotowawcza nie narusza w sposób rażący interesów pozwanej jako konsumenta, ponieważ dotyczy kwoty stosunkowo nieznacznej (129 zł) w odniesieniu do przedmiotu pożyczki. Natomiast wysokość prowizji została ustalona w sposób rażąco wygórowany, jaskrawo naruszając interesy pozwanej. Wysokość prowizji równa była niemal sumie samej pożyczki i nie miała żadnego jasnego powiązania z kosztami faktycznie poniesionymi przez powoda przy realizacji tej umowy. Zatem mimo że wysokość tej prowizji została ustalona w taki sposób, który pozwalał na nieprzekroczenie maksymalnych kosztów pozaodsetkowych określonych w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, to ustalenie jej stanowiło nadużycie przewagi kontraktowej powoda jako pożyczkodawcy. Prowizja ustalona w oderwaniu od faktycznych kosztów pożyczkodawcy jest dodatkowym wynagrodzeniem za korzystanie przez pozwaną z pożyczonego kapitału, poza pobieranymi przez powoda odsetkami umownymi. Ponieważ wysokość prowizji oscyluje w pobliżu wysokości samej pożyczki, można uznać, iż jej ustalenie ma na celu obejście przepisów regulujących instytucję odsetek maksymalnych. Prowadzi to do rażącego naruszenia interesów pozwanej jako konsumenta. Pozwana została bowiem obciążona nadmiernymi dodatkowymi obciążeniami poza obowiązkiem zapłaty odsetek, w oderwaniu od ponoszonych przez powoda kosztów, a więc w sposób, który zachwiał ekwiwalentnością świadczeń stron na niekorzyść pozwanej jako konsumentki. Dlatego postanowienie umowne dotyczące naliczenia prowizji w kwocie 15 171 zł Sąd uznał za niewiążące na podstawie art. 3851 § 1 k.c., a roszczenie o zapłatę prowizji za pozbawione podstaw.

Dodatkowo Sąd zwrócił uwagę, iż przedmiotowa umowa pożyczki służyła w przeważającym zakresie spłacie wcześniejszych zobowiązań pozwanej. De facto pozwana otrzymała z 17 000 zł pożyczki jedynie kwotę 4 902,88 zł, podczas gdy pozostała część pożyczki tj. 12 097,12 zł została bezpośrednio przeznaczona na spłatę innej umowy stron o numerze (...). Ta sytuacja rodzi wątpliwości co do zgodności umowy z zasadami współżycia społecznego, a w szczególności jej postanowień dot. prowizji. Pozwana jako konsument mogła zostać zachęcona przez pożyczkodawcę do zawarcia kolejnej umowy pożyczki na spłatę wcześniejszych zobowiązań i pobranie jakiejś kwoty pożyczki dla siebie lub zmuszona do wzięcia pożyczki w takiej wysokości 17 000 zł w ten sposób, że gdy zgłosiła chęć uzyskania pożyczki w kwocie ok. 5000 zł uzyskiwała taką możliwość jedynie pod warunkiem spłaty zobowiązań wcześniejszych. W obu tych sytuacjach dla uzyskania dodatkowego kapitału w wysokości niespełna 5000 zł pozwana przyjęła na siebie zobowiązanie do zapłaty całkowitego kosztu pożyczki w wysokości 22 456 zł, w tym prowizji w kwocie 15 171 zł. W tym kontekście wysokość prowizji jawi się jako jeszcze bardziej wygórowana i nieadekwatna do uzyskanej przez powódkę kwoty pożyczki. Tym bardziej uzasadnia to wniosek Sądu, iż zastrzeżenie tak wysokiej kwoty prowizji prowadziło do rażącego naruszenia interesów konsumenta i było sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Analogicznie Sąd uznał za rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami wprowadzenie do wniosku o udzielenie pożyczki i do umowy pożyczki postanowień dotyczących usługi (...), za które powód naliczył pozwanej opłatę w wysokości 1700 zł (tj. 10% pożyczki). Usługa ta przewiduje możliwość odroczenia płatności czy obniżenia raty albo otrzymywania powiadomień w drodze smsów. Jak wynika z wniosku o udzielenie pożyczki, koszt usługi (...) był od razu naliczany jako koszt tej konkretnej umowy pożyczki. Koszt ten był wpisany do treści wniosku, mimo iż deklaracja o przystąpieniu do tej usługi była podpisywana później. Formularz wniosku ma od razu dołączony formularz dotyczący zamówienia usługi (...), pod którym pożyczkobiorca ma się tylko w odpowiedniej rubryce podpisać. W przypadku wypełniania formularza przez przedstawiciela pożyczkodawcy i przedstawiania go pożyczkobiorcy jedynie do podpisu w odpowiednich rubrykach, nie była zapewniona konsumentowi możliwość zapoznania się z tymi postanowieniami ani rzeczywista swoboda zamówienia lub niezamówienia usługi (...).

Sąd zważył, iż postanowienia formularza zamówienia usługi (...) są przygotowane w sposób, który może wprowadzać konsumenta w błąd co do ich treści i skutków ekonomicznych zamówienia usługi. Zamówienie usługi na odrębnej

karcie formularza zawiera opis udogodnień, świadczonych na rzecz konsumenta w przypadku zamówienia tego pakietu, natomiast nie zawiera informacji o tym, iż jest to usługa płatna. Informacje o odpłatności tej usługi są umieszczone w formularzu wniosku o udzielenie pożyczki. Sąd zważył, że usługi objęte tym pakietem jak np. powiadomienia sms są usługą standardową w wielu organizacjach finansowych, bardzo często bezpłatną. Kolejne uprawnienia to możliwość jednorazowego w całym okresie kredytowania odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności lub bezpłatnego obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat (do spłaty w wydłużonych okresie kredytowania). W ocenie Sądu koszt usługi (...) wynoszący 10% przedmiotu pożyczki, tj. 1700 zł, jest rażąco nieadekwatny do uzyskiwanego świadczenia. Nadto, prowadzi do naliczenia z góry opłaty za samą hipotetyczną możliwość skorzystania z usługi, niezależnie od tego, czy konsument ostatecznie skorzysta z przewidzianych w pakiecie „udogodnień”. W ocenie Sądu postanowienia umowne dotyczące naliczenia opłaty za zamówienie usługi (...) są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interes konsumenta. Dlatego na mocy art. 385 § 1 k.c. są niewiążące, a roszczenie o zapłatę kwoty 1700 zł za tę usługę bezpodstawne.

Sąd zważył, że powód dochodził ostatecznie w niniejszej sprawie kwoty 15 674,09 zł. Wszelkie dokonane spłaty przez pozwaną należało zgodnie z pkt 2.5 i 2.6 umowy zaliczać w pierwszej kolejności na poczet kapitału pożyczki i odsetek umownych, a następnie na poczet kosztów pozaodsetkowych. Z uwagi na wpłaty pozwanej w łącznej wysokości 23.882 zł, kwota kapitału pożyczki i odsetek umownych został przez nią spłacony. Pozostały koszty pozaodsetkowe, które co do prowizji w wysokości 15 171 zł oraz opłaty za Twój Pakiet w wysokości 1700 zł Sąd uznał za bezpodstawne (tj. łącznie co do kwoty 16871 zł). Powodowi nie przysługuje więc wobec pozwanej żadne dalsze roszczenie z tytułu umowy pożyczki.

Zgodnie z art. 493 § 4 k.p.c., jeżeli zachodzą podstawy do odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, sąd z urzędu postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i wydaje odpowiednie rozstrzygnięcie. W innym przypadku sąd wydaje wyrok, którym w całości lub części utrzymuje nakaz zapłaty w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu.

Z uwagi na to, iż co do kwoty 15 114 zł w niniejszej sprawie pozew został cofnięty i zachodziły podstawy do umorzenia postępowania, a w pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, Sąd na mocy art. 493 § 4 k.p.c. uchylił w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w niniejszej sprawie oraz umorzył postępowanie co do kwoty 15 114 zł na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 §§ 1 i 2 k.p.c., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił na podstawie art. 6 k.c. w zw. z art. 385 § 1 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § k.p.c. zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Sąd zważył, iż częściowo powództwo zostało oddalone, zaś w części postępowanie podlegało umorzeniu z uwagi na cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia. W ocenie Sądu obie te okoliczności uzasadniały uznanie powoda za stronę przegrywającą proces. Sąd wziął przy tym pod uwagę, że powód cofając pozew, wskazał wprawdzie, że kwotę 15 114 zł pozwana uiściła po dacie wniesienia pozwu. Pozew został wniesiony 19 maja 2020 roku, jednak został doręczony pozwanej wraz z odpisem nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym dopiero w dniu 23 lipca 2021 roku. Wpłaty uzasadniające cofnięcie częściowe pozwu były dokonywane przez pozwaną do czerwca 2021 roku (k. 100 – zestawienie wpłat pozwanej). Powód cofnął pozew dopiero w listopadzie 2021 roku po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty przez pozwaną. Gdyby powód niezwłocznie dokonywał zmiany stanowiska procesowego po uzyskaniu wpłat od pozwanej po wniesieniu pozwu a przed doręczenie odpisu pozwu i nakazu zapłaty pozwanej (łącznie co do kwoty 15 114 zł), to w tym zakresie postępowanie byłoby umorzone przed wdaniem się pozwanej w spór w tej sprawie. Co do tej części roszczenia wniesienie zarzutów przez pozwaną zostało wywołane zachowaniem powoda, który nie dokonywał cofnięć pozwu wraz z kolejnymi wpłatami pozwanej na etapie. Dlatego w ocenie Sądu zarówno co do oddalonej części roszczenia powoda, jak i co do części, w której pozew został cofnięty powód wywołał potrzebę obrony praw i interesów przez pozwaną. Stąd powinien zwrócić pozwanej w pełni poniesione przez nią koszty procesu jako niezbędne do celowej obrony pozwanej.

Na koszty procesu poniesione przez pozwaną składały się: opłata sądowa od zarzutów w wysokości 1155 zł, wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej będącego adwokatem w kwocie 3600 zł (ustalone na podstawie § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa. Suma kosztów procesu poniesionych przez pozwaną wyniosła 4772 zł i taką

kwotę Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej z tytułu zwrotu kosztów procesu. Na podstawie art. 98 § 11 k.p.c. od kwoty zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.